

ЈЗУ ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ИНФОРМАЦИЈА

ЗА ДОБИЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОД
СПРОВЕДЕНАТА ПРОГРАМА „ЗДРАВЈЕ
ЗА СИТЕ“ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА ВО 2024 ГОДИНА

СКОПЈЕ, 2025

ЈЗУ ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ИНФОРМАЦИЈА

ЗА ДОБИЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОД
СПРОВЕДЕНАТА ПРОГРАМА „ЗДРАВЈЕ
ЗА СИТЕ“ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА ВО 2024 ГОДИНА

Издавач: ЈЗУ - ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Уредник: Проф. д-р Елена Ќосевска, раководител на
Одделот, специјалист по социјална медицина

Автор: М-р д-р Лидушка Василеска
прим. специјалист по стоматолошка протетика

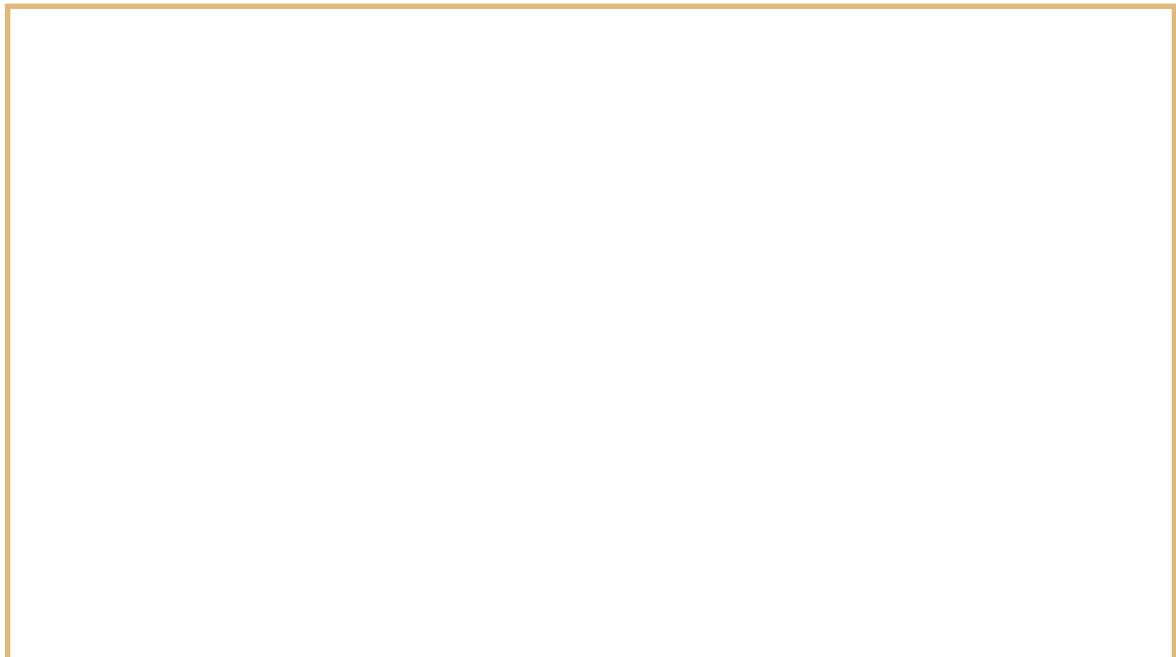
Ко-автори: Даниела Дуковска, дипл. медицинска сестра, специјалист
Инг. Слободан Мицајков, стручен консултант

Техничка подготовка:

Сузана Дунгевска
Борче Андоновски

Печати:

Тираж:

СОДРЖИНА

ВОВЕД	7
1. СТРУЧНА АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ И ДЕТЕКЦИЈА НА ЗДРАВСТВЕН РИЗИК	9
1.1. Општи податоци за населението опфатено со превентивните прегледи	9
1.2. Резултати од антропометриските испитувања	12
1.3. Резултати од биохемиски анализи	17
2.4. Детекција на здравствен ризик за кардиоваскуларни заболувања	27
2. ЗАКЛУЧОЦИ	38

1. ВОВЕД

Информацијата за резултатите од спроведените превентивни прегледи во Република Северна Македонија во 2024 година е изготвена согласно Програмата “ЗДРАВЈЕ ЗА СИТЕ” за 2024 година (Сл. весник на Република Македонија, бр. 18 од 25.01.2024), како и Програмата за работа на Секторот за здравствена промоција и следење на болести во ЈЗУ-Институт за јавно здравје на РСМ - Скопје за истата година.

Спроведувањето на активностите за промоција на здравје и превентивни здравствени услуги во насока на совети и превентивни прегледи во нашата држава е во согласност со законските одредби од Законот за здравствената заштита, објавен во “Сл. Весник на РМ” бр. 37/2016.

Масовните незаразни болести се водечка причина за смрт и инвалидитет. Превенцијата на овие заболувања е тесно поврзана со практикување на здрави животни навики, правилна исхрана и физичка активност. Превентивните прегледи и здравственото воспитание и информирање на населението се значаен фактор во превенцијата, навременото откривање и третман на хроничните незаразни болести.

Цел на изготвувањето на Информацијата е да се направи проценка на остварените активности согласно Програмата како по вид, така и по обем, како и да се добијат сознанија за ризикот од однесувањето на граѓаните по однос на нивното здравје од аспект на стил на живот (пред се, исхрана, физичка активност и слично) и врз основа на тоа да се дадат предлог мерки за унапредување на здравствената заштита и подобрување на здравствената состојба на граѓаните во државата.

За изработка на Информацијата користени се следниве материјали:

1. Податоци од евидентните листи од извршените испитувања
2. Информација за добиените резултати од спроведената програма Здравје за сите во 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 и 2023 година.
3. Стручни и други видови публикации издадени од Светската здравствена организација, Министерството за здравство на Република Северна Македонија и др.
4. Странска и домашна литература

Со Програмата “Здравје за сите” за 2024 година, на сите граѓани им се даде можност да извршат бесплатен превентивен преглед, независно од нивниот статус на здравствено осигурување со реализација на активностите во претежно рурални подрачја.

Активностите се одвиваа во насока на: бесплатни лекарски прегледи, мерење крвен притисок, телесна тежина и висина, индекс на телесна маса, одредување шеќер и маснотии во крвта и давање лекарски совети. Резултатите од мерењата се соопштуваа на лице место. Освен тоа, при прегледите се даваа и совети за грижа за здравјето, начинот на исхрана, заштита од високите температури, при што, се делеа и промотивни печатени едукативни материјали за правилен начин на живот и исхрана.

Во зависност од временските прилики, активностите се спроведуваа на отворен и во затворен простор, а за местото, денот и времето на спроведување на прегледите, населението беше известувано преку локалните медиуми и месните заедници.

Спроведени активности од здравствените тимови на нивната територија

Здравствените тимови беа составени од лекар, медицинска сестра и возач. Нивната задача беше да вршат превентивни прегледи во домашни услови на постари лица (хронично болни, лица кои живеат сами, лица од рурални средини) или на посебни пунктови. Секој здравствен дом требаше да обезбеди по 6 акции годишно во рурално подрачје.

Спроведени активности од Институтот за јавно здравје на РСМ

- Подготовка и дистрибуција на Евидентен лист за индивидуалниот превентивен преглед на населението кој се однесува на содржината на антропометриските мерења за определување на индексот на телесна маса, мерење на нивото на шеќерот и холестеролот во крвта, и крвниот притисок.
- Направена анализа на податоците и детекција на здравствен ризик според резултатите од антропометриските и биохемиските анализи кај испитаниците.

2. СТРУЧНА АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ И ДЕТЕКЦИЈА НА ЗДРАВСТВЕН РИЗИК

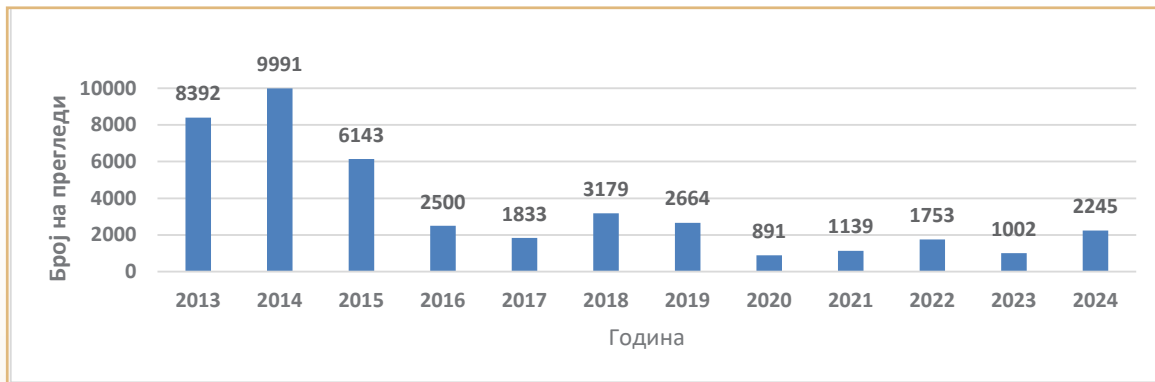
2.1. Општи податоци за населението опфатено со превентивните прегледи

Превентивните прегледи се спроведоа на територијата на Република Северна Македонија, во периодот 30.11.2023-31.11.2024, при што вкупно беа извршени 2245 здравствени прегледи. Во 2024 година се бележи зголемување на прегледите во однос на 2020, 2021, 2022, 2023 година. Бројот на прегледани лица се доближува до бројот на здравствени прегледи спроведени во 2019 и 2016 година, но е далеку од бројот, на пример, во 2014 каде што биле опфатени 9991 лица. Ова големо намалување на бројот на здравствени прегледи се должи на пандемијата од COVID 19. (Табела1 и Дијаграм1)

Табела 1. Број на извршени здравствени прегледи во периодот 2013-2024 година

година	Број на прегледи				
	број прегледи			процентална застапеност	
	вкупно	град	село	град	село
2013	8392	4616	3776	55,00%	45,00%
2014	9991	6794	3197	68,00%	32,00%
2015	6143	1984	4159	32,30%	67,70%
2016	2500	805	1695	32,20%	67,80%
2017	1833	566	1267	30,88%	69,12%
2018	3179	855	2324	26,90%	73,10%
2019	2664	340	2324	12,76%	87,24%
2020	891	72	819	8,08%	91,92%
2021	1139	242	897	21,25%	78,75%
2022	1753	280	1473	15,97%	84,03%
2023	1002	212	790	21,16%	78,84%
2024	2245	423	1822	18,84 %	81,16 %
	41732	17189	24543	41 %	59 %

Дијаграм 1.

Во акцијата беше вклучен медицински персонал од 18 здравствени домови (31 во 2015 година, 23 во 2016 година, 21 во 2017 година, 26 во 2018, 20 во 2019, 18 во 2020, 12 во 2021, 19 во 2022, 12 во 2023).

Во 2024 година се бележи зголемување на бројот на здравствени домови вклучени во акцијата во споредба со бројот на здравствени домови во 2023 година, а е ист со бројот на ЗД во 2020.

Табела 2. Здравствени домови вклучени во акцијата во 2024 година

ЗД Велес	ЗД Битола
ЗД Крушево	ЗД Радовиш
ЗД Струмица	ЗД Крива Паланка
ЗД Куманово	ЗД Кратово
ЗД Демир Хисар	ЗД Винаца
ЗД Неготино	ЗД Штип
ЗД Струга	ЗД Валандово
ЗД Берово	ЗД Кичево
ЗД Вевчани	ЗД Липково

Според етничка припадност најзастапени се Македонци со 74,83% и 17,59% Албанци, со 4,14% се застапени Турците. (Табела 3)

Табела 3. Етничка припадност

Испитувани лица по националност		
Националност	Број	%
Македонци	1680	74,83%
Албанци	395	17,59%
Турци	93	4,14%
Роми	50	2,23%
Срби	24	1,07%
Власи	3	0,13%
Вкупно	2245	

Во бесплатните превентивни прегледи процентуалната застапеност според пол во 2024 е речисти иста за разлика од минатата 2023 година, кога беше регистрирано поголемо учество на жените отколку на мажите. (Табела 4).

Табела 4. Полова дистрибуција

Испитувани лица по пол		
Пол	Број	%
Жени	910	40,53%
Мажи	884	39,38%
Непознато	451	20,09%
Вкупно	2245	

По однос на местото на живеење, во 2024 година опфатени се 1822 или 81,16% лица кои живеат во село (790 во 2023, 1467 во 2022, 836 во 2021, 819 лица во 2020, 2130 лица во 2019, 2150 лица во 2018, 1209 во 2017, 1630 во 2016 година) и 423 лица кои живеат во урбана средина (212 во 2023, 280 лица се опфатени во 2022, 242 во 2021, 72 во 2020, 397 лица се опфатени во 2019 година, 790 лица се опфатени во 2018 година, 540 лица опфатени во 2017 година, 706 лица се опфатени во 2016 година).(Табела 5)

Табела 5. Локација според урбана/рурална средина, 2024 година

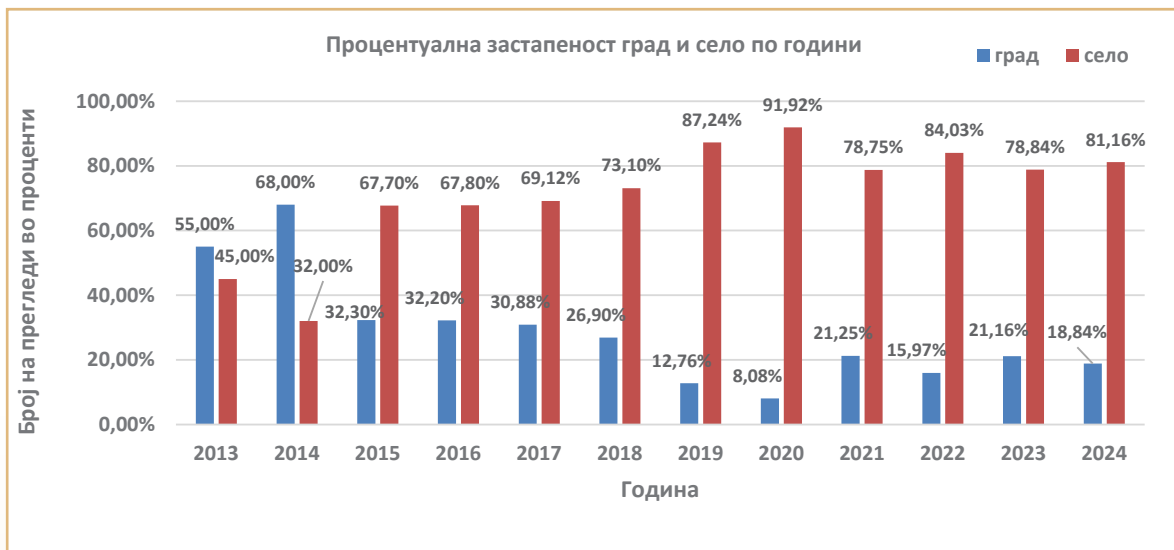
Испитувани лица по место на живеење		
Место на живеење	Број	%
Град	423	18,84 %
Село	1822	81,16 %
Вкупно	2245	

Трендот на направени прегледи на лица од руралните области во континуитет се зголемува од 2015 до 2020 година. Во 2021 и 2023 прегледите се без малку идентични, односно се забележува одредено намалување на направени прегледи на лица од руралните области во однос на 2020, и тоа во за 13,17% во 2021 и 13,08% во 2023 година.

Во 2021 година прегледите во руралните средини се намалени за 5,28% и за 5,19% во 2023 година во однос на 2022 година.

Во 2024 процентот на направените прегледи на лица од руралните области е речиси ист како во 2022 година. (Дијаграм 2).

Дијаграм 2. Процентуално учество на направени прегледи во урбана и рурална средина 2013-2024

Од сите возрасни групи, населението над 64 години е најзастапено на прегледите со 37,15% и е за 2,02% повеќе од 2023 година, а помалку за 6,2% од 2022, кога посетеноста на прегледите на оваа возрасна група изнесуваше 43,35%.

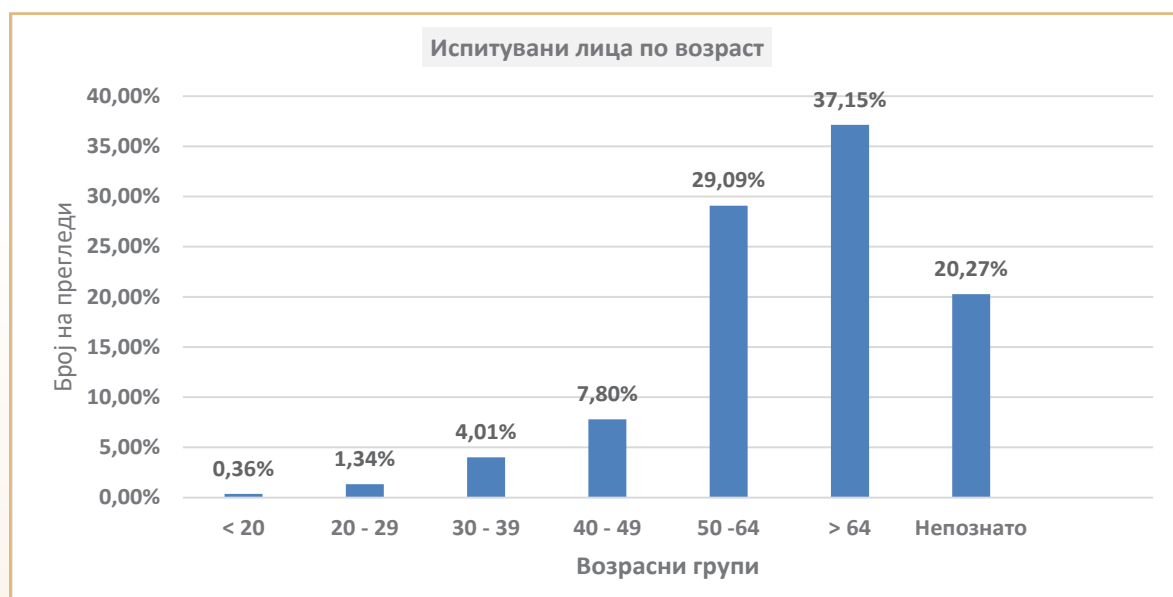
Граѓаните од 50 до 64 годишна возраст се застапени со 29,09% на прегледите, за разлика од минатаат 2023 година кога овој процент на испитувани лица беше за 7,94% поголем и изнесуваше 37,03% (2022, 34,17%, 2021, 30,47%).

На прегледите во континуитет, најмалку е застапено населението на возраст од 20 до 29 годишна возраст. Во 2024 ова испитаници се застапени со 1,34% што е помалку за 3,25% во однос на минатаат 2023 година. Иста е состојбата и со младите под 20 години кои на прегледите учествуваат со 0,36% во 2024 и 1,20% во 2023 година. (табела б)

Табела 6. Возрасна структура на прегледаните лица во 2024 година

Испитувани лица по возраст		
Возраст	број	%
< 20	8	0,36%
20 - 29	30	1,34%
30 - 39	90	4,01%
40 - 49	175	7,80%
50 -64	653	29,09%
> 64	834	37,15%
Непознато	455	20,27%
Вкупно	2245	

Дијаграм 3.

2.2. Резултати од антропометриските испитувања

Индекс на телесна маса (ИТМ)

Табела 7. Определување на исхранетост според ИТМ кај возрасни

ИТМ <18.49	Потхранетост
ИТМ 18.5 - 24.99	Нормална исхранетост
ИТМ 25.00 - 29.99	Зголемена телесна тежина
ИТМ >30.00	Обезност (здебеленост)

Дијаграм 4.

Кај сите испитаници е мерена телесната тежина и висина, според формула ($\text{кг}/\text{м}^2$) и е пресметан ИТМ.

Од вкупно 2245 лица, нормална исхранетост според индексот на телесната маса (ИТМ од 18,51-24,99) е евидентирана кај 23,93% од испитаниците, што е пониска вредност за 5,61% од резултатите добиени во 2023 каде што биле регистрирани 29,54%. Нормална исхранетост во 2024 е речиси иста со утврдената нормална исхранетост во 2019 (24,5%) и 2020 (24,02%). Поголема е од 2021 (22,65%), а помала од 2017 (27,3%), 2022 (26,18%), 2018 (25,1%), 2016 (25,4%) и 2014 (25%).

Најголем процент на нормална исхранетост според индексот на телесната маса е регистриран во 2015 - 30%.

Кај испитаниците најзастапена е групата со зголемена телесна тежина и тоа 44,26%. Понизок процент на зголемена телесна тежина од 2024 е евидентиран во 2018 и тоа 40,3%, потоа во 2022, 41,24%, во 2016, 43,5% и во 2017, 43,8%. Повисок процент е регистриран во 2021, 47,85%, во 2015 година со 46% и во 2020 со 45,01%.

Во 2019 година зголемена телесна тежина била забележана само кај 38,2% од испитаниците.

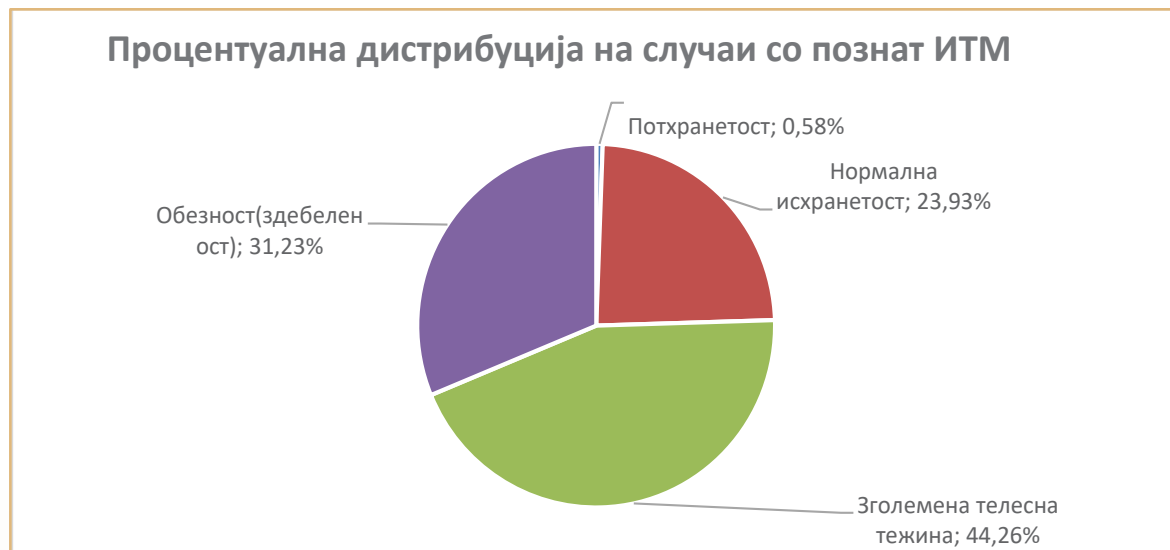
Обезноста кај населението застапена со 31,23% во 2024 година бележи најголема вредност во сите години почнувајќи од 2015 со 24%, 2016 (25,3%), 2017 (23,4%), 2018 (21,1%), 2019 (23,2%), 2020 (24,47%), 2021 (26,95%), 2022 (23,22%) и 2023 (24,55%), при што најмал процент и разлика од 10.13% испитаниците имале во 2018 споредбено со 2024 година.

Потхранетоста е застапена кај 0,58% од испитаниците (1,40% во 2023, 0,19% во 2022, 2,02% во 2021, 5,95% во 2020, 14,0% во 2019, 0,8% во 2018, 0,9% од прегледаните во 2016 и 2017 година, 1% во 2015 година). (Табела 8, Дијаграм 4 и 5)

Табела 8. Застапеност на ИТМ кај прегледаните во 2024 година

Дистрибуција по ИТМ групи		
ИТМ група	Број	%
Потхранетост	12	0,58 %
Нормална исхранетост	498	23,93 %
Зголемена телесна тежина	921	44,26 %
Обезност (здебеленост)	650	31,23 %
Вкупно	2081	
N/A	164	
Се вкупно	2245	

Дијаграм 5.

Во следната табела е прикажан ИТМ според возрастни групи, како процент од вкупниот број лица во соодветната возрастна група.

Табела 9. Индекс на телесна маса во %, по возрастни групи во 2024 година

Процентуална дистрибуција на случаи ИТМ по возраст								
ИТМ група	< 20	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 -64	> 64	> 64	Вкупно
Потхранетост	12,50%	0,00%	2,38%	0,00%	0,50%	0,81%	0,00%	0,58%
Нормална исхранетост	37,50%	48,28%	35,71%	25,60%	20,33%	21,08%	28,76%	23,93%
Зголемена телесна тежина	0,00%	37,93%	32,14%	38,10%	45,00%	47,84%	43,14%	44,26%
Обезност (здебеленост)	50,00%	13,79%	29,76%	36,31%	34,17%	30,27%	28,10%	31,23%

Зголемената телесна тежина и обезност (здебеленост) е загрижувачка, кај возрастната група 30-39 изнесува околу 62%, кај возрастната група од 40-49 години достигнува околу 74%, кај возрастната група 50-64 е околу 79% и кај возрастната група >64 е околу 78%. (Дијаграм 6)

Дијаграм 6.

Во 2023 зголемената телесна тежина и обезност (здебеленост) е загрижувачка веќе на возраст 20-29 години каде изнесува околу 52%, за да во возрастните групи 30-39 достигне околу 60% а кај возрастните групи од 40 години и постари забележи пораст и над 70%. (Дијаграм 6а)

Дијаграм ба.

Во 2022 година зголемената телесна тежина и обезност (здебеленост) на возраст, веќе од 20-29 години изнесува околу 44%, за да во возрасните групи 30-39 достигне околу 65%, кај возрасните групи од 40 години и постари достигне над 70%, со благ пад према постарите возрасни групи.

Дијаграм бб.

Во табелите 9а, 9б, 9в, 9г и 9д, 9ѓ, 9е, 9ж, 9з, 9с е прикажана застапеноста на одделни категории на ИТМ според возрасни групи за 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015 и 2014 година.

Табела 9а. ИТМ дистрибуција според возрасни групи во рамки на категоријата 2023 година

ИТМ група	< 20	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 64	> 64	Вкупно
Потхранетост	25,00%	2,17%	1,92%	1,71%	1,35%	0,28%	1,40%
Нормална исхранетост	58,33%	45,65%	37,50%	33,33%	26,42%	26,14%	29,54%
Зголемена телесна тежина	16,67%	36,96%	39,42%	44,44%	45,55%	46,88%	44,51%
Обезност (здебеленост)	0,00%	15,22%	21,15%	20,51%	26,68%	26,70%	24,55%

Табела 9б. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата 2022 година

	< 20	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 -64	> 64	Вкупно
Потхранетост	0,00%	4,29%	1,75%	0,00%	0,92%	0,87%	1,01%
Нормална исхранетост	0,00%	51,43%	37,72%	25,47%	26,10%	27,47%	28,60%
Зголемена телесна тежина	0,00%	35,71%	43,86%	42,86%	43,93%	48,11%	45,28%
Обезност (здебеленост)	0,00%	8,57%	16,67%	31,68%	29,04%	23,55%	25,11%

Табела 9в. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата 2021 година

	0-19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 -64	над 65	Непознато	%
Неозначено	0,00%	3,13%	0,00%	2,46%	0,00%	0,33%	0,37%	0,53%
Нормална исхранетост	0,00%	28,13%	22,22%	22,95%	20,17%	23,10%	24,81%	22,65%
Обезност	50,00%	15,63%	26,98%	25,41%	31,41%	26,40%	23,70%	26,95%
Потхранетост	50,00%	15,63%	1,59%	2,46%	0,58%	1,65%	2,22%	2,02%
Зголемена телесна тежина	0,00%	37,50%	49,21%	46,72%	47,84%	48,51%	48,89%	47,85%
Вкупно	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Табела 9г. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата 2020 година

	0-19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 -64	над 65	Непознато	%
Неозначено	0,00%	0,11%	0,34%	0,00%	0,11%	0,00%	0,00%	0,56%
Нормална исхранетост	0,34%	1,35%	2,02%	2,24%	6,96%	10,89%	0,22%	24,02%
Обезност	0,22%	0,90%	1,23%	2,81%	7,97%	12,01%	0,00%	25,14%
Потхранетост	0,00%	0,56%	0,34%	0,45%	1,80%	2,81%	0,00%	5,95%
Зголемена телесна тежина	0,00%	0,45%	2,24%	4,60%	12,23%	24,58%	0,22%	44,33%
Вкупно	0,56%	3,37%	6,17%	10,10%	29,07%	50,28%	0,45%	100,00%

Табела 9д. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата 2019 година

	0-19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 -64	над 65	Непознато
Неозначено	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,04%	0,04%
Нормална исхранетост	0,19%	1,95%	3,19%	3,15%	7,09%	8,93%	0,04%
Обезност	0,00%	0,30%	0,71%	3,15%	9,68%	9,27%	0,11%
Потхранетост	0,08%	0,23%	1,01%	1,91%	4,28%	6,42%	0,04%
Зголемена телесна тежина	0,08%	1,61%	2,85%	4,84%	11,90%	16,74%	0,15%

Табела 9г. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата 2018 година

	0-19	20-29	30-39	40-49	50-64	над 65	непознато
Потхранетост	11,1%	3,9%	2,6%	1,4%	0,1%	0,8%	0,0%
Нормална исхранетост	66,7%	57,9%	39,7%	30,4%	26,3%	26,3%	27,2%
Зголемена телесна тежина	22,2%	30,3%	40,2%	45,3%	45,3%	49,3%	49,4%
Обезност (здебеленост)	0,0%	7,9%	17,5%	22,9%	28,2%	23,5%	23,5%

Табела 9е. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата 2017 година

	0-19	20-29	30-39	40-49	50-64	над 65	непознато
Потхранетост	12,5%	12,3%	0,0%	0,4%	0,6%	0,4%	1,0%
Нормална исхранетост	62,5%	47,4%	40,2%	30,8%	25,2%	24,0%	23,5%
Зголемена телесна тежина	25,0%	24,6%	40,9%	44,2%	42,5%	46,3%	50,0%
Обезност (здебеленост)	0,0%	14,0%	16,7%	20,0%	26,8%	23,7%	23,5%
Неозначено	0,0%	1,8%	2,3%	4,6%	4,8%	5,5%	2,0%

Табела 9ж. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата 2016 година

	0-19	20-29	30-39	40-49	50-64	над 65	непознато
Потхранетост	8,7%	17,4%	0,0%	4,3%	13,0%	47,8%	8,7%
Нормална исхранетост	0,0%	5,0%	7,6%	14,0%	29,3%	39,9%	4,1%
Зголемена телесна тежина	0,1%	2,6%	5,1%	11,3%	31,5%	43,7%	5,8%
Обезност (здебеленост)	0,6%	1,3%	4,9%	9,2%	30,2%	43,1%	10,7%
Неозначено	0,0%	0,8%	4,1%	9,8%	31,7%	50,4%	3,3%

Табела 9з. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата 2015 година

Возрасни групи год.	Потхранети	Нормална исхранетост	Зголемена ТТ	Обезност
до19 год	26%	62%	3%	9%
20-29	5%	52%	31%	11%
30-39	2%	40%	40%	17%
40-49	1%	32%	43%	24%
50-64	1%	25%	48%	26%
над 64	1%	28%	49%	23%

Табела 9с. ИТМ дистрибуција според возрастни групи во рамки на категоријата во 2014 година

	Потхранети	Нормална исхранетост	Зголемена ТТ	Обезност
<20	3%	44%	34%	19%
20-29	11%	52%	29%	8%
30-39	12%	35%	36%	17%
40-49	8%	30%	39%	23%
50-64	5%	22%	43%	30%
>64	9%	24%	43%	24%
непознато	10%	35%	41%	14%

1.3. Резултати од биохемиски анализи

Концентрација на шеќер во крвта (гликемија)

Проценка на ризикот од покачено ниво на шеќер во крвта

Табела 10. Определување степен на ризик за гликемија

$\leq 6,1$ ммол/Л	6,11-10ммол/Л	>10 ммол/Л
Нормално	Умерен ризик	Висок ризик

Дијаграм 7. Измерена гликемија

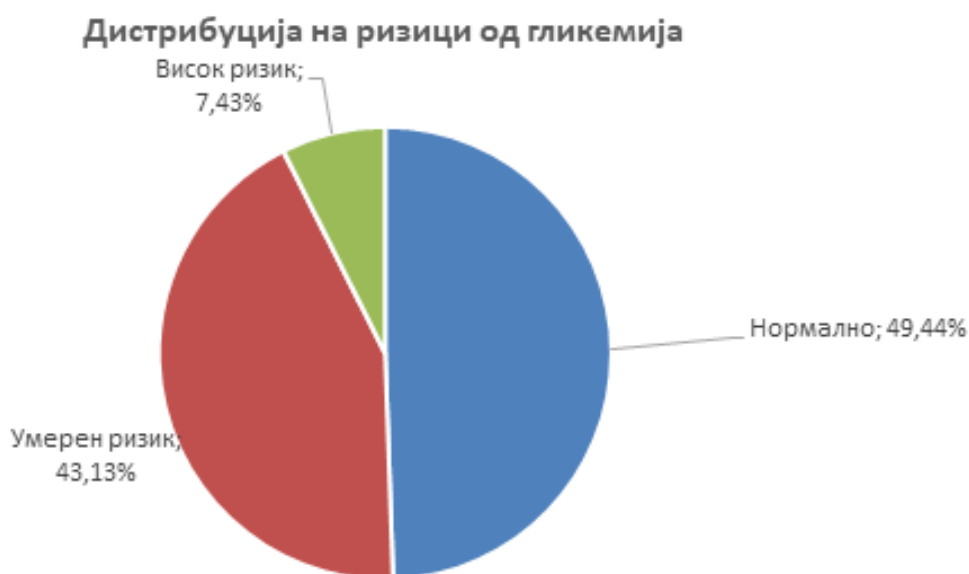

Кај 49,44% од граѓаните е констатирана нормална толеранција на шеќер во крвта со вредност $<6,1$ ммол/л (за споредба со 2022 кога нормалната толеранција на шеќер била присутна кај 47,02%, во 2020-51,07% во 2021 кај 46,62% од испитаниците, 2019 била присутна кај 56,12% и 2017 кај 64,2%). Без малку идентична состојба на вредност со нормална толеранција на шеќер во крвта се забележува во минатата година 2023-50,50% и во 2018 кај 50,4% од испитаниците.

Нарушена толеранција (умерен ризик) на шеќер во крвта во 2024 имаат 43,13% што е речиси исто со минатата 2023 година (42,51%) и 2018 (42,3%), а е за 2,44% помалку од 2022 и 1,29% од 2021 година, (2022-45,57%,2021-44,42%). Во 2020 нарушена толеранција на шеќер во крвта е забележана кај 37,71% од испитаниците, слично и во 2019, 36,22%.

Повисоко (ризично) ниво на шеќер во крвта над 10 ммол/л има кај 7,43% од испитаниците што е идентично со 2022 година (7,40%). (6,99% во 2023, 8,25% во 2021, 7,74% во 2020, 6,01% во 2019, во 2018, 7,3%, во 2017, 4,1%). (Дијаграм 8).

Дијаграм 8.

Табела 11. Број на испитувани лица за ризик од гликемија по пол

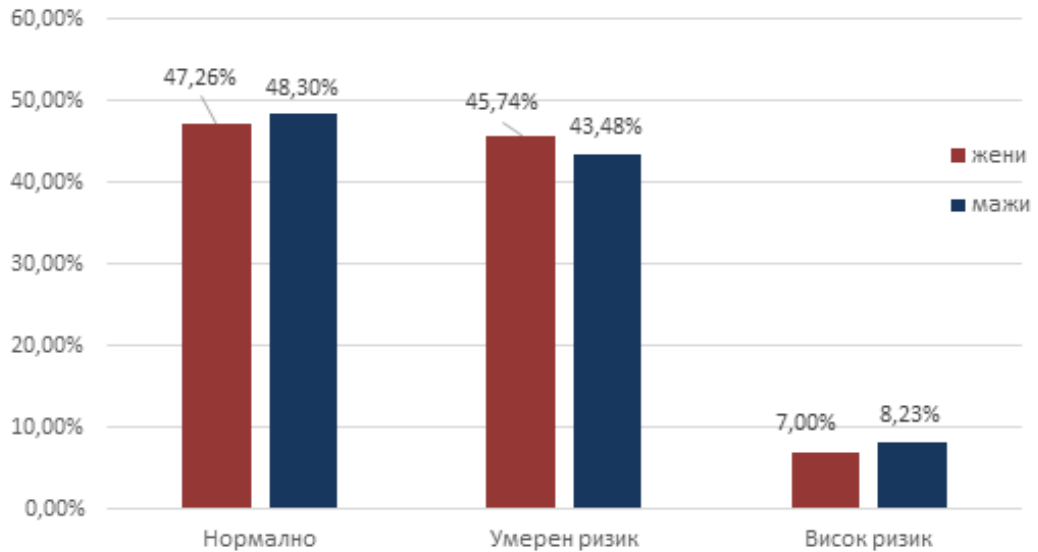
Испитувани лица за ризик од гликемија по пол (број на случаи)*					
Ризик	жени	мажи	?*	вкупно	вкупно %
Нормално	405	411	249	1065	49.44%
Умерен ризик	392	370	167	929	43.13%
Висок ризик	60	70	30	160	7.43%
Вкупно	857	851	446	2154	

(*) 91 број на испитувани за кои не може да се пресмета ризикот

(**) непознат пол

Што се однесува до половата дистрибуција, од иследувањето е утврдено дека постојат разлики во однос на половата дистрибуција кај вредностите на гликемијата за разлика од претходните години.(табела 12, дијаграм 9).

Дијаграм 9. Гликемија, полова дистрибуција, 2024 година

За разлика од 2023 во 2024 година нормалните вредности на гликемијата кај женската популација се пониски за 1,04% во однос на машката популација.

Во споредба со резултатите од 2023, нормалните вредности на гликемијата во 2024 година се пониски и кај женската за 4,17% и кај машката популација за 1,02%.

Во 2023 година нормалните вредности на гликемијата кај женската популација се повисоки за 2,11% во однос на машката популација.

Во споредба со резултатите од 2022, нормалните вредности на гликемијата во 2023 година се доста повисоки кај женската популација и тоа за 8,39%. Кај машката популација има исто така зголемување на нормалните вредности на гликемијата за 2,3%

Од 2019 година до 2021 година нормалните вредности на шеќер во крвта кај двата пола континуирано се намалуваат.

Процентот на машката популација со нормални вредности на шеќер во крвта во 2021 година е понизок за 8,98 % од претходната 2020 година, а во 2022 година тој процентот е повисок за 2,65% споредбено со 2021.

Ако во 2019 година процентот на жени со нормални вредности на шеќер во крвта бил 57,55%, во 2021 тие вредности се 43,24%, а во 2022 43,04%

Треба да се потенцира дека процентот на жени со нормални вредности на шеќер во крвта во 2015 година бил 66%, а на мажите 67%.

Нарушената толеранција (умерен ризик) на шеќер во крвта во 2024 е повисока кај женската популација за 2,26% за разлика од машката популација, а високиот ризик е позастапен кај машката популација за 1,23%, исто како минатата година.

Во 2023 година умерениот ризик е без малку идентичен кај двата пола, додека високиот ризик е позастапен кај машката популација.

Во табелите 12, 12а, 12б, 12в, 12г, 12д, 12ѓ, 12е се прикажани вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење за 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, година.

Табела 12. Вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење, 2024 година

	машки	женски	урбана	рурална
нормално	48,30%	47,26%	41,57%	50,94%
умерен ризик	43,48%	45,74%	49,13%	41,99%
висок ризик	8,23%	7,00%	9,30%	7,07%

Табела 12а. Вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење, 2023 година

	машки	женски	урбана	рурална
нормално	49,32%	51,43%	59,91%	47,97%
умерен ризик	42,79%	42,29%	34,91%	44,56%
висок ризик	7,88%	6,27%	5,19%	7,47%

Табела 12 б. Вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење со познати податоци (број на случаи со познат пол и место на живеење и податок за измерена гликемија), 2022 година

	машки	женски	Необележано (пол)	урбана	рурална
нормално	47,02%	43,04%	51,72%	41,577%	46,512%
умерен ризик	45,57%	49,81%	43,68%	51,613%	46,580%
висок ризик	7,40%	7,15%	4,60%	6,810%	6,908%

Табела 12 в. Вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење, 2021 година

	машки	женски	Необележано (пол)	урбана	рурална	неозначено место
необележано	0,23%	0,68%	1,49%	0,00%	0,60%	4,92%
нормално	44,37%	43,24%	55,76%	36,36%	47,49%	75,41%
умерен ризик	46,71%	45,95%	38,29%	56,20%	42,82%	19,67%
висок ризик	8,69%	10,14%	4,46%	7,44%	9,09%	0,00%

Табела 12 г. Вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење, 2020 година

	машки	женски	Необележано (пол)	урбана	рурална	неозначено место
необележано	4,27%	3,97%	1,23%	1,39%	3,66%	0,00%
нормално	53,35%	48,15%	46,30%	50,00%	51,16%	0,00%
умерен ризик	36,59%	39,68%	40,74%	44,44%	37,12%	0,00%
висок ризик	5,79%	8,20%	11,73%	4,17%	8,06%	0,00%

Табела 12 д. Вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење, 2019 година

	машки	женски	Необележано (пол)	урбана	рурална	неозначено место
необележано	1,43%	1,82%	2,41%	3,78%	1,17%	2,92%
нормална	55,65%	57,55%	50,60%	48,36%	58,22%	45,99%
умерен ризик	37,05%	34,64%	39,76%	44,08%	34,55%	39,42%
висок ризик	5,87%	6,00%	7,23%	3,78%	6,06%	11,68%

Табела 12 г. Вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење, 2018 година

	машки	женски	Необележано (пол)	урбана	рурална	неозначено место
нормална	51,3%	51,1%	40,1%	48,7%	51,4%	47,4%
умерен ризик	42,3%	41,7%	46,1%	44,3%	41,9%	39,7%
висок ризик	6,4%	7,2%	13,8%	7,0%	6,8%	12,9%

Табела 12 е. Вредности на гликемијата според полова дистрибуција и место на живеење, 2017 година

	машки	женски	Необележано (пол)	урбана	рурална	неозначено место
нормална	48,8%	53,2%	45,1%	42,8%	54,8%	42,7%
умерен ризик	44,5%	40,1%	42,6%	47,9%	39,5%	45,1%
висок ризик	6,7%	6,7%	12,3%	9,3%	5,7%	12,2%

Во периодот од 2017 до 2021 година, нормалните вредности на гликемијата кај населението во руралните средини се повисоки.

Во 2022 и 2023 таа слика се менува и нормалните вредности на гликемијата се повисоки кај населението во урбаните средини.

Во 2024 година нормалните вредности на гликемијата кај населението во урбаните средини се пониски за 18,34% во однос на 2023, а се идентични со вредностите од 2022 година (41,57%)

За разлика од 2021 година кога беше забележан голем пад од 13,64% во споредба со 2020 година, во 2022 година нормалните вредности на гликемијата кај населението во урбаните средини се зголемени за 5,22% во однос на 2021 година, за да во 2023 година достигнат зголемување од 18,33% во споредба со 2022 година.

Во 2023 нормалните вредности на гликемијата кај населението во руралните области изнесуваат 47,97% што е нешто повисоко од 2022 - 46,51%, но споредено со претходните години се забележува континуирано намалување, (2021 кога тие вредности биле 47,49%, 2020, 51,16%, 2019, 58,22% и 2018, 51,4%).

Кај населението во руралните средини процентот на нормалните вредности на гликемијата во 2024 е зголемен за 3% споредбено со 2023 година и 4,43% споредено со 2022 година. Нормалните вредности на гликемијата кај населението во руралните средини во 2024 (50,94%) се приближно исти со вредностите во 2020 (51,16%) и 2018 (51,4%).

Нарушена толеранција на шеќер во крвта со висок ризик во 2024 имаат 9,30% лица кои живеат во град што е за 4,11% зголемена споредено со 2023 година и е највисока вредност во последните неколку години (од 2019 година).

Во 2023 нарушена толеранција на шеќер во крвта со висок ризик имале 5,19% лица кои живеат во град споредено со 2022 година кога таа вредност била повисока и изнесува 6,8% и со 2021 година кога тие вредности биле 7,44% (намалување во споредба 2022 и 2021, и зголемување во споредба со 2020 кога тие вредности биле 4,17% и од 2019, 3,78%).

Во 2024 година 7,07% од населението во руралните средини имаат нарушена толеранција на шеќер во крвта со висок ризик што е приближно исто со 2022 година (6,908%) и со 2023 година (7,47%).

Лицата кои живеат во руралните средини во 2023 (7,47%) имаат минимално зголемување на нарушена толеранција на шеќер во крвта со висок ризик споредено со 2022, а намалување од 1,62% во однос на 2021 година (9,09%) (2020 година 8,06% а во 2019 година таа вредност изнесувала 6,06%. (табела 13, дијаграм 10).

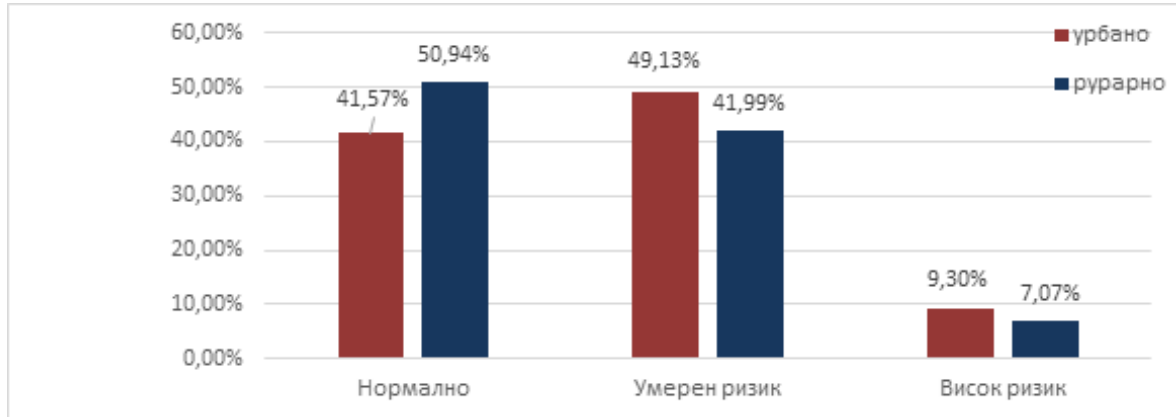
Табела 13. Гликемија според местото на живеење, 2024 година

Испитувани лица за ризик од гликемија по место на живеење со познати податоци (број на случаи со податок за измерена гликемија)

Ризик	урбано	рурално	вкупно(*)
Нормално	143	922	1065
Умерен ризик	169	760	929
Висок ризик	32	128	160
Вкупно	344	1810	2154

(*) 91 број на испитувани за кои не може да се пресмета ризикот

Дијаграм 10. Гликемија според местото на живеење

Зголеменото ниво на шеќер во крвта може да се појави поради различни причини и фактори на ризик. Покрај генетиката и стилот на живот, гојазноста е една од причините за појава на зголемено ниво на шеќер во крвта. Кај пациентите со зголемена телесна тежина, се појавува метаболен синдром при кој, кај нив се лачи повеќе инсулин, односно нивото на инсулин во крвта е зголемено.

Од иследувањата кои се направени кај населението според измерените вредности може да се заклучи дека обезноста кај населението застапена со 31,23% во 2024 година бележи највисока вредност во сите години почнувајќи од 2015.

44,70% од испитаниците со зголемена телесна тежина според индексот на телесната маса имаат нарушена толеранција (умерен ризик) на шеќер во крвта, а кај 41,18% од нив постои нарушена толеранција на шеќер во крвта со висок ризик.

Кај 35,89% од населението со обезност (здебеленост) според индексот на телесната маса постои нарушена толеранција на шеќер во крвта со умерен ризик, додека кај 41,83% од испитаниците со обезност бележат нарушена толеранција со висок ризик. (Табела 14, Дијаграм 11)

Од сите испитаници кои имаат нарушена толеранција на шеќер во крвта со висок ризик, 83% се со тежина поголема од нормална, односно 41% се со зголемена телесна тежина, а 42% се со обезност.

Здравата исхрана игра клучна улога во контролата на зголемено ниво на шеќер во крвта. Урамнотежената исхрана, контролата на тежината, редовното вежбање, управувањето со стресот и редовните здравствени контроли играат важна улога во намалувањето на ризикот од зголемено ниво на шеќер во крвта.

Табела 14. Зголеменото ниво на шеќер во крвта наспроти ИТМ, 2024 година

Зголеменото ниво на шеќер во крвта vs ИТМ (% дистрибуција)

Ризик од гликемија	ИТМ			
	Потхранетост	Нормална исхранетост	Зголемена телесна тежина	Обезност (здебеленост)
Нормално	0,78%	29,19%	44,52%	25,51%
Умерен ризик	0,34%	19,07%	44,70%	35,89%
Висок ризик	0,00%	16,99%	41,18%	41,83%

Дијаграм 11. Дијаграм 11. Зголеменото ниво на шеќер во крвта наспроти ИТМ

Концентрации на холестерол (масти) во крвта

Проценка на ризикот од покачено ниво на холестеролот во крвта

Табела 15. Определување степен на ризик за холестерол во крвта

<=5,2ммол/Л	>5,2 и <=6,7ммол/Л	>6,7ммол/Л
Нема ризик	Умерен ризик	Висок ризик

Во 2024 година 52,62% од граѓаните немаат ризични вредности на холестерол во крвта (<5,2 ммол/Л), што претставува незначително зголемување споредбено со 2023 (51,70%) и идентично со 2022 година (52,45%), за разлика од значителното зголемување на процентот од 15,39% на граѓаните кои немаат ризични вредности на холестерол во крвта во споредба со регистрираните 37,23% во 2021 година.

Вредностите на холестерол во крвта за кој нема ризик во 2020-48,74% и 2019-41,03% биле доста ниски во споредба со 2024, но и со 2023 (51,70%) и 2022 (52,45%).

За разлика од 2019 и 2020 во 2015 година, 73%, 2016, 67,8%, 2017, 67,1% и 2018, 62,8% вредностите на холестерол во крвта за кој нема ризик се повисоки во 2024 но и во 2022 и 2023 година.

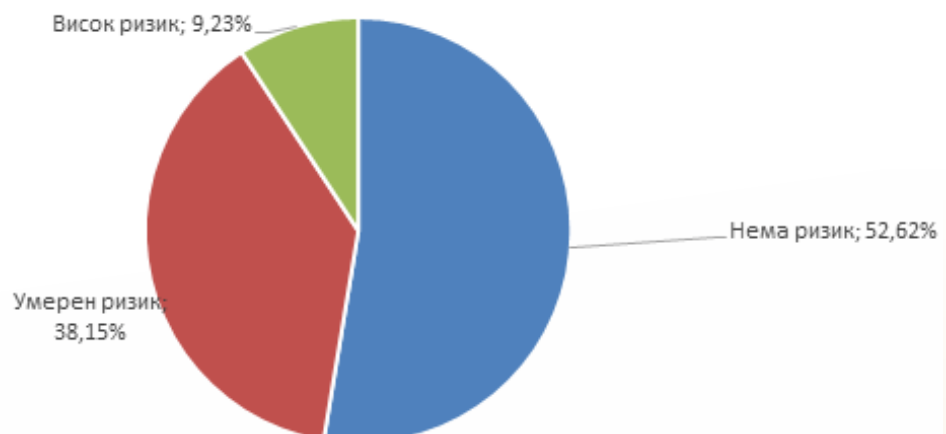
Вредности на вкупниот холестерол кои значат умерен ризик имаат 38,15%-2024 од населението што претставува зголемување за 3,68% споредбено со 2023 (34,47%), и 1,29% споредено со 2022 (36,86%).

Зголемената вредност на вкупниот холестерол со умерен ризик е највисока во 2024 година споредбено со сите претходни години, со тоа што разликата од 23,96% е најголема со 2019 кога кај населението бил измерен вкупен холестерол (умерен ризик) од 14,19%. (за споредба, 2023-34,47%, 2022-36,86%, 2021-21,60%, 2020 -21,79%, 2019-14,19%, 30,2% во 2018, 23,5% во 2017, 23,4% во 2016, 20,3% во 2015 година и 24,2% во 2014 година).

Измерени вредности на холестеролот со висок ризик од 9,23% во 2024 година се идентични со вредностите на холестеролот во 2017 (9,5%). Во 2023 биле измерени 13,83% на холестерол со висок ризик што е највисока вредност во изминатите неколку години. Според измерените вредности во целиот анализиран период може да се констатира дека, во 2024 година, иако со намалена вредност во однос на претходните години, потоа 2023 (13,83%), 2022 (10,69%) и 2021 (10,18%) постои зголемување на вредностите на висок ризик на холестерол кај населението и се забележува дека изминатите 2021, 2022 и 2023 година постои тренд на зголемување на вредностите на висок ризик на холестерол кај населението во споредба со изминатите години каде што постоеше тренд на намалување, (2,87% во 2020, 3,79% во 2019, 7% во 2018, 9,5% во 2017, 8,8% во 2016 година, 6,7 % во 2015 година). (дијаграм 12)

Дијаграм 12. Холестерол во крвта

Процентуална дистрибуција на ризик од холестерол, број на случаи за кои има податоци

Според пол, од иследувањето е утврдено дека во однос на измереното ниво на холестерол во крвта во категоријата нормални вредности на измерен холестерол (нема ризик) во 2024 (мажи 56,64% жени 49,45%) не постојат големи разлики меѓу половите, во споредба со

2023 (мажи 51,43% жени 51,88%), 2022 година (мажи 54,84%, жени 51,88%) и 2021 (мажи, 54,48%, жени 52,24%).(Дијаграм 12)

Нормалните вредности на измерен холестерол во 2024 кај машката популација се за 7,19% повисоки од нормалните вредности кај женската популација. Во 2023 вредностите кај машката и кај женската популација биле речиси идентични за разлика од 2022 кога нормалните вредности кај машката популација биле нешто повисоки, за 1,36%, а во 2021 година нормалните вредности кај машката популација биле повисоки за 2,24% од нормалните вредности кај жените.

Во 2020 година овие вредности биле скоро идентични и кај двата пола (2020-40,94%,мажи и 40,47%,жени). Во 2019 година поголема застапеност на нормалните вредности на измерен холестерол во крвта била забележана кај машката популација и тоа 54,53% а кај жените 40,07%.

Во 2024 година умерените вредности на измерениот холестерол во крвта се за 3,2% повисоки кај женската во однос на машката популација за разлика од 2023 кога вредностите биле за 2,54% повисоки кај машката популација во однос на женската.

Споредено со 2023 (мажи 36,00%, жени 33,46%) во 2024 (мажи 36,36% жени 39,56%) се забележува зголемување на умерените вредности на измерениот холестерол во крвта за 6,1% кај женската популација, додека кај мажите вредностите се идентични.

Во 2023 споредено со 2022 година се забележува намалување и кај машката за 3,68%, (39,68%,2022) и кај женската за 3,71%, (37,17%, 2022) популација.

Во 2022 година умерените вредности на измерениот холестерол во крвта и кај мажите и кај жените бележат одредени зголемувања споредбено со 2021 година. Кај машката популација овие вредности се зголемени за 9,08% во однос на 2021 (30,60%), а кај женската популација зголемувањето е нешто помало и изнесува 5,83%, (2021, 31,34%).

Трендот на повисоки вредности за 4% кај женската популација во категоријата висок ризик на измерен холестерол во крвта, во однос на машката популација продолжува и во 2024 година, со таа разлика што во 2024 година (10,99%жени. 6,99%мажи) вредностите на висок ризик на холестерол за жените и за мажите се доста пониски во споредба со 2023 година.

Во 2023 година (14,66% жени, 12,57% мажи) женската популација е позагрозена во однос на машката популација за 2,09% во категоријата висок ризик на измерен холестерол во крвта. Истата појава се забележува и во 2022 година кога женската популација била позагрозена во однос на машката популација во категоријата висок ризик на измерен холестерол во крвта за 3,88%, со таа разлика што во 2022 година вредностите на висок

ризик на измерен холестерол во крвта и за жените и за мажите се доста пониски во споредба со 2023, и тоа за 5,3% кај женската (2022, 9,36%) и за 7,09% кај машката популација (2022, 5,48%). Истиот тренд на висок ризик на измерен холестерол во крвта се забележува и во 2021 година кога женската популација(16,42%, 2021) има за 1,49 % повисоки вредности на холестерол со висок ризик од машката популација(14,93%, 2021).

Во 2022 година вредностите на холестеролот во крвта кои покажуваат висок ризик биле доста намалени и кај двата пола споредбено со 2021. Односно, кај жени овие вредности биле намалени за 7,06%, (16,42%, 2021), а кај мажи за 9,45%.(14,93%, 2021).

Континуираното намалување на вредностите на холестеролот во крвта кои покажуваат висок ризик е забележливо кај двата пола и во однос на изминатите години (2020, 35,82%, 2019, 32,67% кај женската популација, 26,87%, 2020, 55,45%,2019 кај машката популација).

Општ заклучок е дека во 2024 година вредностите на холестерол во крвта во првата категорија, нема ризик, се повисоки кај машката популација, а во останатите две категории, умерен и висок ризик, измерените вредности на холестеролот во крвта се повисоки кај женската популација.(Дијаграм 13)

Дијаграм 13. Холестерол во крвта,полова дистрибуција, 2024

Во однос на дистрибуцијата според место на живеење во 2024 година не постои голема разлика на вредностите на измерениот холестеролот во крвта во првите две категории, во третата категорија се забележува поголема разлика.

Утврдено е дека во 2024 нормалните вредности на холестеролот се за 7,38 % повисоки во урбаните од руралните средини за разлика од минатата 2023 година кога нормалните вредности на холестеролот биле за 35,82% повисоки во руралните од урбаните средини. (Дијаграм 13)

Вредностите со умерен ризик во 2024 година се за 5,84% повисоки во урбаните од руралните средини, а вредностите со висок ризик на холестерол во крвта се за 12,72% повисоки во руралните од урбаните средини.

Споредено со 2023 (26,36%) во 2024 година нормалните вредности на холестерол во крвта кај населението во урбаните средини се зголемени за 32,73%. Умерениот ризик на холестеролот во крвта во урбаните средини е за 16,36% намален споредено со 2023 (52,71%), додека вредностите на холестеролот со висок ризик во 2024 се многу намалени во урбаните средини и тоа за 16,38% споредено со 2023.

Во руралните средини процентот на население без ризик на холестерол во крвта во 2024 е намален за 10,47% во однос на 2023 (62,18%)

Вредностите со умерениот ризик во руралните средини во 2024 година се зголемени за 3,6% од претходната година (2023, 26,92%) и вредностите на холестеролот во насока на висок ризик кои во руралните средини се зголемени за 6,89% во 2024. (2023, 10,90%)

Во 2024 година, и во урбаните средини 59,09% и во руралните 51,71% најголем дел од популацијата е со нормални вредности на холестеролот во крвта за разлика од минатаа 2023 година, кога во урбаните средини најголем дел од популацијата со 52,71% била со умерен ризик на холестерол во крвта, а во руралните средини најзастапени биле нормални вредности на холестерол во крвта со 62,18% кај населението.

Во 2023 година споредено со 2022 (53,06%) нормалните вредности на холестерол во крвта кај населението во урбаните средини се намалени за 26,7%. Умерениот ризик на холестеролот во крвта во урбаните средини е за 12,91% зголемен споредено со 2022 (39,80%) и вредностите на холестеролот во насока на висок ризик се повисоки за 13,79% урбаните од руралните средини во 2023 во однос на 2022 година.

Во руралните средини процентот на население без ризик на холестерол во крвта е за 10,03% зголемен во 2023 година споредено со 2022. Вредностите со умерениот ризик во руралните средини во 2023 година се намалени за 9,18% во однос на 2022 (36,10%), а и вредностите на холестеролот со висок ризик во руралните средини се намалени за 0,85% во 2023. (2022, 11,75%)

Во 2022 не постои голема разлика кај нормалните вредности на холестеролот според место на живеење, со тоа што тие се нешто позастапени во урбаните средини. Споредено со 2021 нормалните вредности на холестеролот се зголемени за 10,27% во урбаните средини (2021, 42,79%) а во руралните средини овие вредности се намалени за 4,91% (2021, 57,06%).

Во 2022, (39,80%) вредностите на холестеролот со умерен ризик кај населението во однос на 2021, (40,00%) година се незначително намалени во урбаните средини, додека во руралните средини умерениот ризик кај населението од 29,01% во 2021 е зголемен на 36,10% во 2022.

Вредностите на холестеролот со висок ризик кај населението во градовите во 2022 се намалени за 10,07% во однос на 2021 година. Во руралните средини се бележи незначително намалување на овие вредности во 2022 во однос на 2021 година

Во однос на претходните години, се забележува континуиран пад на нормалните вредности на нивото на холестеролот кај населението, почнувајќи од 2015 година до 2021, со исклучок на 2019, каде што има големо зголемување на нормалните вредности во урбаните средини, и незначително во руралните средини.

Вредностите на висок ризик на холестеролот кај населението во урбаните средини во 2021 бележат намалување во однос на 2020. Овие вредности кај населението во руралните средини се зголемени во 2021 за разлика од 2020. (Табела 16)

Дијаграм 14. Холестерол според местото на живеење

Вредностите на умерен и висок ризик на холестеролот кај населението во 2020 имаат промени во однос на големо зголемување во урбаните средини и незначително во руралните средини споредено со 2019. Во 2021 продолжува трендот на зголемување на вредностите на умерен ризик кај населението во урбаните средини за 6,04% за разлика од 2020, а незначително зголемување се бележи кај населението во руралните средини.

Во табелата 16 се дадени измерени вредности на холестерол според местото на живеење од 2013 до 2024 година.

Табела 16. Холестерол според место на живеење од 2013-2024 година

	година	Нормален %	умерен ризик %	висок ризик %
урбани	2013	64,20	24,30	11,50
	2014	68,00	24,40	7,60
	2015	69,50	21,90	8,60
	2016	60,20	24,30	15,50
	2017	60,40	31,30	8,40
	2018	54,10	35,00	10,90
	2019	83,33	14,71	1,96
	2020	45,28	33,96	20,75
	2021	42,79	40,00	17,21
	2022	53,06	39,80	7,14
	2023	26,36	52,71	20,93
	2024	59,09	36,36	4,55
рурални	2013	70,20	23,80	6,00
	2014	71,30	23,60	5,10
	2015	75,40	18,70	5,90
	2016	70,90	23,10	6,00
	2017	69,20	20,40	10,40
	2018	66,70	27,40	6,00
	2019	68,82	24,63	6,54
	2020	62,38	28,39	9,24
	2021	57,07	29,01	13,93
	2022	52,15	36,10	11,75
	2023	62,18	26,92	10,90
	2024	51,71	30,52	17,77

2.4. Детекција на здравствен ризик за кардиоваскуларни заболувања

Крвен притисок

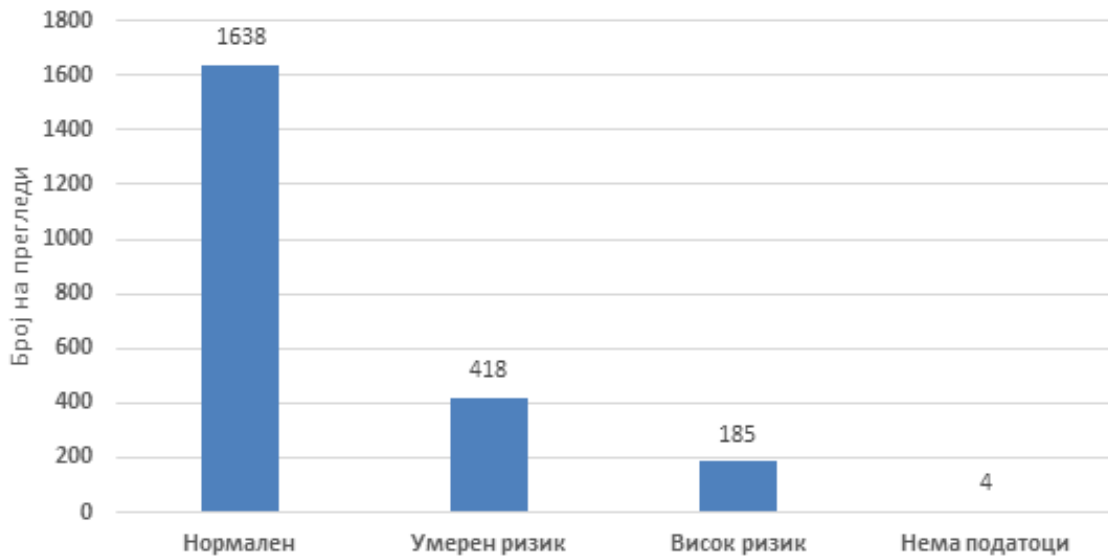
Проценка на ризикот од покачено ниво на крвниот притисок

Табела 17. Определување на степен на ризик за крвен притисок

систолен	<140 mmHg	141-165 mmHg	>165 mmHg
дијастолен	< 90 mmHg	91-95 mmHg	>95 mmHg
проценка	нормален	умерен ризик	висок ризик

Систолен притисок

Дијаграм 15. Систолен притисок, вкупен број на случаи

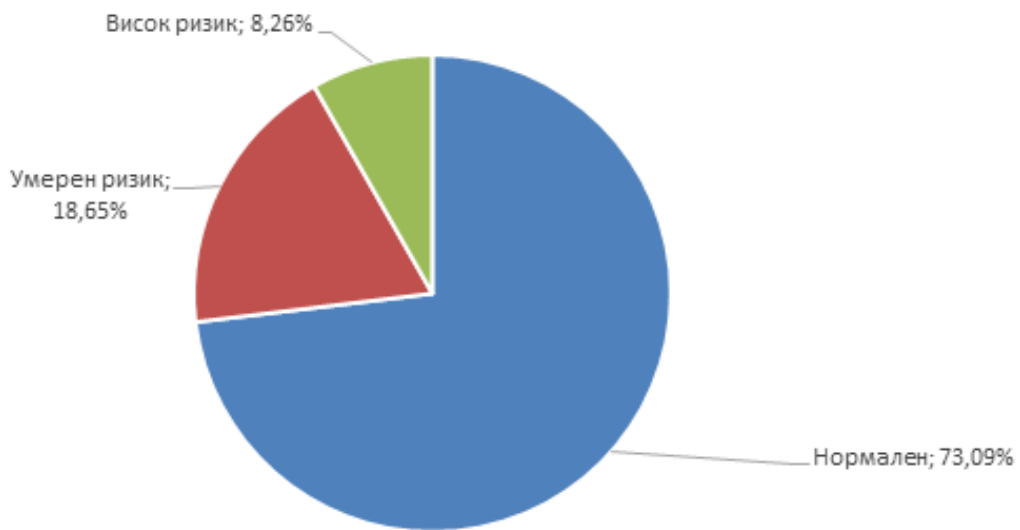

Во 2024 година нормалните вредности на систолниот притисок се застапени со 73.09% што е приближно исто со вредностите во 2023(71.96%) и 2022(72.97%). Добиените параметри за нормалните вредности на систолниот притисок во 2024 се за 19,71% повисоки од резултатите добиени 2021 година, а се идентични со тие во 2018. (За споредба 53,38% во 2021, 64,53 % во 2020 година, 55,37% во 2019, 73,4% во 2018, 71,2% во 2017 година) и се пониски за 1,01% од 2022 година.

18,65% од популацијата во 2024 се лица со умерен ризик што е речиси исто со минатаат 2023 година. (2023, 19,36%, 2022, 18,70%, во 2021, 21,69%, во 2020, 24,35%, во 2019, 19,26%, во 2018, 18,6%). Вредностите на населението со умерен ризик од систолниот притисок во 2024 се идентични со вредностите од 2022 и вредностите во 2018 година.

Високиот ризик на систолниот крвен притисок во 2024 е застапен кај 8,26% од населението, што е идентично со вредностите во 2022 и 2023 година.(за споредба 8,68% во 2023, 8,38% во 2022, 6,41%, во 2021, 10,66% во 2020, 6,94% во 2019 а во 2018, 8%). (Дијаграм 16).

Дијаграм 16. Процентуална дистрибуција на ризик од систолен притисок

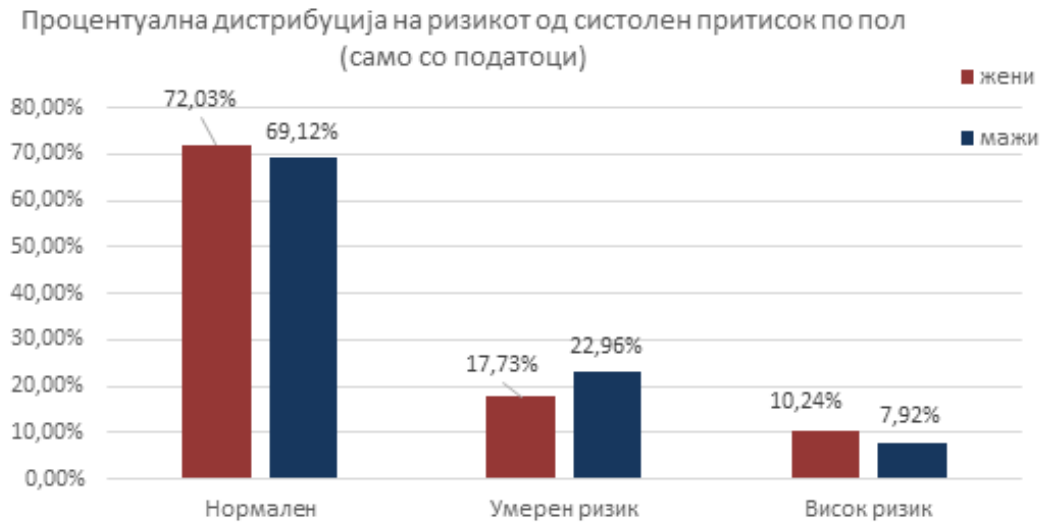
Според пол, во 2024 (жени-72,03%, мажи-69,12%) со нормални вредности на систолниот притисок позастапена е женската популација (2,91%) во однос на 2023 (71,68% жени, 69,12%) година кога машката популација била незначително позастапена (0,62%) од женската популација.

Во 2022 година нормални вредности на систолниот притисок кај двата пола биле скоро идентични (72,63%, жени, 72,61%, мажи, 2022) за разлика од 2021 кога машката популација била почесто застапена со нормални вредности.

Во 2024 вредностите на умерен ризик се за 5,23% повисоки кај машката популација, додека вредностите на висок ризик на систолниот притисок се за 2,32% повисоки кај женската популација (2024 17,73% жени, 22,96% мажи, умерен ризик и 10,24% жени, 7,95% мажи висок ризик)

Во 2023 (19,35%, жени, 19,37% мажи умерен ризик и 8,96% жени, 8,33% мажи висок ризик) и 2022 (18,63% жени, 18,34% мажи, умерен ризик и 8,73% жени, 9,05% мажи, висок ризик) вредностите на умерен и висок ризик на систолниот притисок се без малку идентични и кај двата пола, за разлика од 2021 година кога овие две вредности биле незначително повисоки кај женската популација во споредба со машката. (дијаграм17)

Дијаграм 17. Систолен притисок, полова дистрибуција-2024

Според местото на живеење во 2024 година, сите категории на систолен притисок се идентично застапени и во руралните и во урбаните средини за разлика од 2023 година кога нормален систолен притисок беше застапен со поголем процент во градовите а систолен притисок со умерен и висок ризик беше позастапен кај населението во руралните средини.

Во 2021 и 2022 година постоеше тренд на зголемување на нормалните вредности на систолниот крвен притисок кај лицата во руралните средини, во споредба со населението од урбаните средини.

За разлика од тогаш во 2023 година беше регистрирано зголемување на нормалните вредности на систолниот крвен притисок кај лицата во урбаните средини за 9,25%, во споредба со населението од руралните средини.

Во изминатите неколку година се забележуваше зголемување на нормалните вредности на систолниот крвен притисок кај населението во урбаните средини (73,22%-2024, 79,25%-2023, 70,86%-2022, 40,50%-2021.). Исклучок е 2024 година во која нормалните вредности на систолниот крвен притисок се намалени за 6,03% споредбено со 2023.

Во руралните средини во 2024 вредностите на систолниот крвен притисок се зголемени во однос на 2023 и 2021 година а се идентични со вредностите во 2022 година. (73,06%-2024, 70,00%-2023, 73,34%-2022, 56,94%-2021).

Во 2024 година вредностите на умерен ризик се зголемени за 2,2% кај населението во урбаните средини, а намалени за 1,49% кај населението во руралните средини, во однос на 2023 година.

Вредностите на умерен ризик во 2023 се зголемени за 3,62% кај населението во

руралните средини за разлика од 2022 година кога вредностите на умерен ризик биле нешто повисока во градовите.

Во 2022 година се бележи намалување на вредностите на умерен ризик и во урбаните средини и во руралните средини во споредба со 2021, со тоа што намалувањето е поголемо за 8,68% во урбаните средини и за 1,29 во руралните. (Урбани, 2024-18,72%, 2023-16,51%, 2022-19,42% и 2021-28,10% и рурални (2024-18,64%, 2023-20,13%, 2022-18,57%, 2021-19,86) (Дијаграм 18).

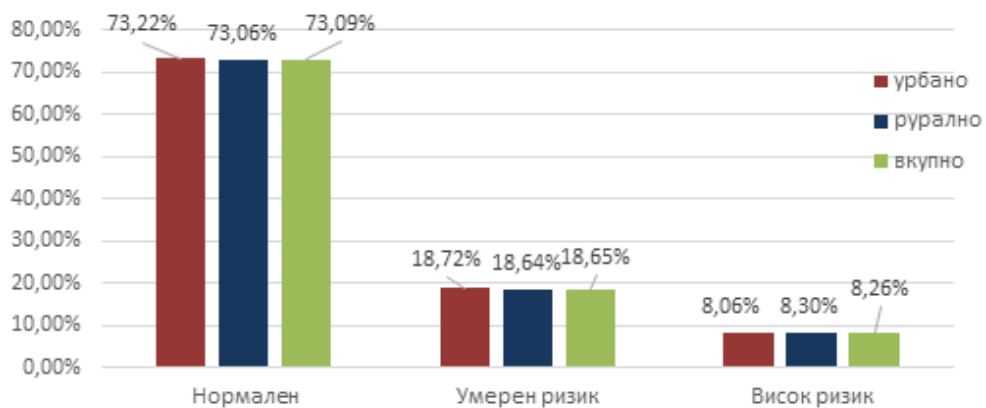
Вредностите на умерен ризик на систолниот притисок кај населението во урбаните средини во 2024 се намалени во однос на 2020 за 11,84%. Истата појава е застапена и во руралните средини со тоа што вредностите на умерен ризик на систолниот притисок во однос на 2020 се намалени за 5,17%.

Што се однесува до населението кое има вредности на висок ризик на систолниот притисок во 2024 во урбаните средини, вредностите се зголемени за 3,81% во однос на 2023, а во руралните средини вредностите се намалени за 1,53%.

Вредностите на висок ризик на систолниот притисок во 2023 во урбаните средини се намалени за 9,53% споредено со 2022 година.

Во руралните средини таа разлика е помала и изнесува 7,05%.

Дијаграм 18. Систолен притисок според местото на живеење -2024

Со зголемување на возраста, се зголемува застапеноста на вредности на систолен притисок со умерен или со висок ризик кај населението.

Споредбата на резултатите во последните 11 години покажува одредени промени во добиените резултати на систолен притисок во урбаните и руралните средини. Највисоки вредности на нормалниот систолен крвен притисок се бележат во 2015 и 2023 година во урбаните средини и во 2015, 2016 и 2022 и последната 2024 година во руралните средини.

Најниски вредности на прегледани лица со нормален крвен притисок се бележат во 2021 година и во урбаните и во руралните средини со тоа што тие вредности се повисоки за 16,44% во руралните од урбаните средини.

притисок кај населението во урбаните средини се измерени во 2020 (30,56%) и 2019 (29,70%) година, а најниски се забележани во 2015 (13,60%). Во руралните средини највисоки вредности на умерен ризик на систолниот притисок се регистрирани во 2019 (23,80%) и 2020 (23,81%) година, а најниски се бележат во 2015 (16,80%)

Во 2022 година со висок ризик на систолниот притисок од 13,78% е регистрирана највисока вредност во последните 11 години во урбаните средини, а најниска вредност е регистрирана во 2015(4,40%), 2019 (4,24%) и 2023(4,25%) година.

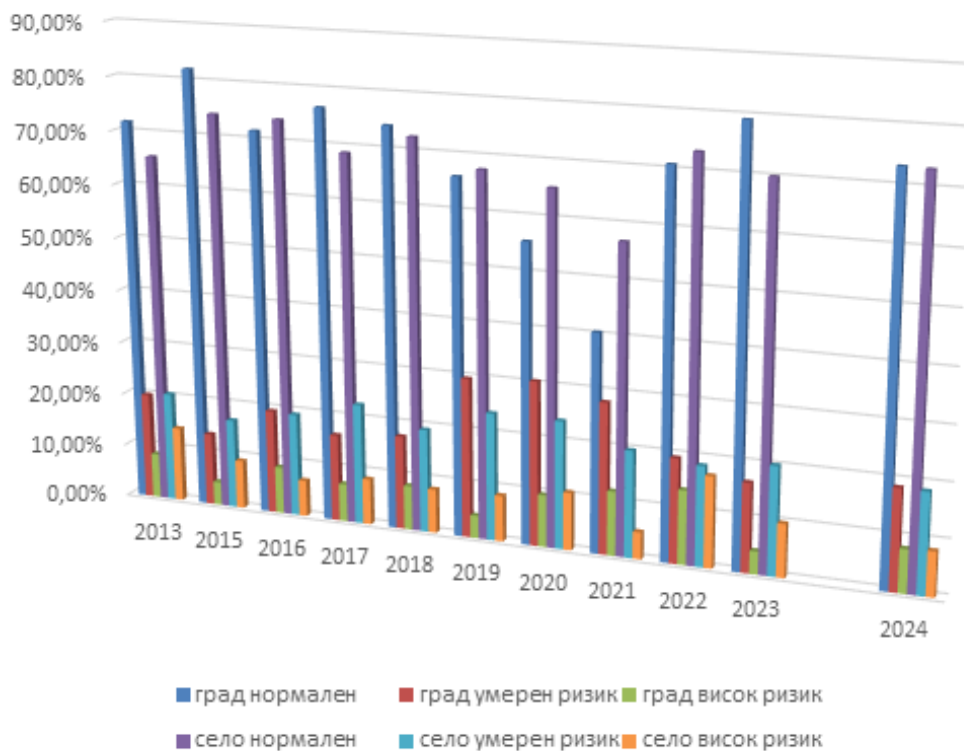
Во руралните средини во периодот 2013-2024 година највисока вредност на прегледани лица со висок ризик на систолниот притисок е измерена во 2022 (16,91%), а најниска е измерена во 2021 година (5,02%). (Табела 18 и Дијаграм 19)

Табелата 18 ги прикажува вредностите на систолниот притисок во периодот 2013-2024 година, за споредба.

Табела 18. Систолен притисок според местото на живеење 2013-2024

година	град			село		
	нормален	умерен ризик	висок ризик	нормален	умерен ризик	висок ризик
2013	71,70%	19,90%	8,40%	65,50%	20,50%	14,00%
2015	82,00%	13,60%	4,40%	74,10%	16,80%	9,10%
2016	71,60%	19,50%	8,80%	73,90%	19,30%	6,80%
2017	76,60%	16,30%	7,10%	68,80%	22,60%	8,60%
2018	74,20%	17,50%	8,30%	72,50%	19,30%	8,20%
2019	66,06%	29,70%	4,24%	67,60%	23,80%	8,59%
2020	55,56%	30,56%	9,72%	65,32%	23,81%	10,74%
2021	40,50%	28,10%	11,98%	56,94%	19,86%	5,02%
2022	70,86%	19,42%	13,78%	73,34%	18,57%	16,91%
2023	79,25%	16,51%	4,25%	70,00%	20,13%	9,87%
2024	73,22%	18,72%	8,06%	73,06%	18,64%	8,30%

Дијаграм 19. Систолен притисок според местото на живеење 2013-2024

Дијастолен притисок

Дијаграм 20. Дијастолен притисок, вкупен број на случаи

Во 2024 најголем број од прегледаните лица имаат нормални вредности на дијастолниот притисок, 86,52% што е за 2,19% поголем од 2023, (84,33%), а идентичен со 2022 кога тој процент изнесувал 86,62%

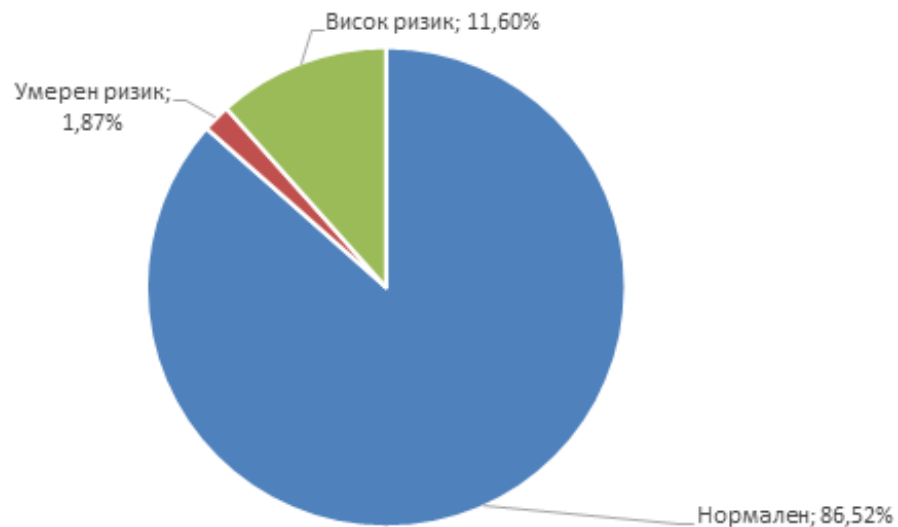
Во 2022 нормални вредности на дијастолниот притисок имале 86,62% од населението за разлика од 2021 кога тој процент изнесувал 62,42%. Вредностите на дијастолниот притисок во 2023 се приближно исти со 2020 година (82,94%) и без малку идентични со 2018 (84,2%)

Утврдените вредности на умерен ризик на дијастолниот притисок од 1,87% кај населението во 2024 година се пониска вредност од изминатите 2022 и 2023 година, кога утврдените вредности на умерен ризик од 3,09% во 2023 и 3,22% во 2022 биле речиси идентични.

Високиот ризик на вредностите на дијастолниот притисок е присутен кај 11,60% од испитаните лица, што е за 0,97% намален во однос на 2023 (12,57%) година

Во 2022 година 10,17% од населението имало висок ризик на дијастолниот притисок во споредба со 2021 кога тие вредности биле нешто пониски (9,39%). (Дијаграм 21)

Дијаграм 21. Дијастолен крвен притисок - 2024

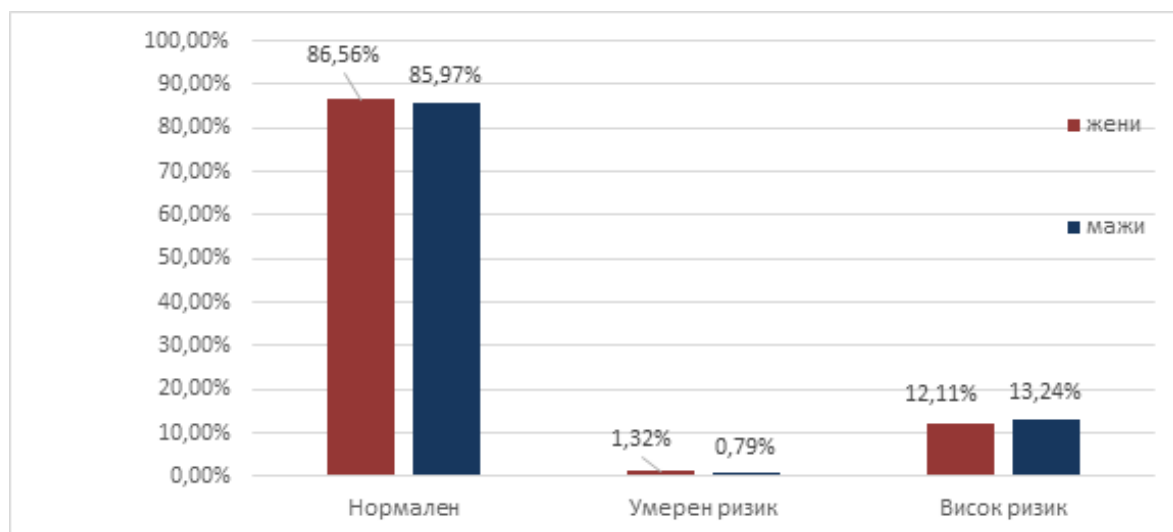
Во однос на половата дистрибуција, нормалниот дијастолен притисок во 2024 незначително е позастапен кај женската популација исто како и минатата 2023 (85,66% жени, 82,66% мажи) година за разлика од 2022 кога нормалниот дијастолен притисок незначително бил позастапен кај машката популација.

Умерен ризик на дијастолен притисок во 2024 е речиси идентичен и кај машката и кај женската популација што е сличај и со вредностите во 2023 (3,05% жени, 3,15% мажи) и во 2022 година.

Во 2024 година вредностите на висок ризик на дијастолен крвен притисок се незначително позастапени кај машката популација 13,24% слично како и во 2023 година кога вредностите на висок ризик на дијастолен крвен притисок биле позастапени кај машката популација со 14,19% за разлика од вредностите во 2022 кога висок ризик на дијастолен крвен притисок бил позастапен кај женската популација, 10,55%.

Во 2023 (14,19%, мажи, 11,29%, жени) и 2024 (13,24% мажи, 12,11% жени) и мажите и жените имаат во просек повисок висок ризик на дијастолен притисок споредбено со 2022 (9,49%, мажи, 10,55%, жени) година. (Дијаграм 22)

Дијаграм 22. Дијастолен притисок, полова дистрибуција-2024

Во 2024 година застапеноста на нормалните вредности на дијастолниот крвен притисок кај лицата во урбаните и руралните средини е идентична, додека во 2023 година застапеноста на нормалните вредности на дијастолниот крвен притисок била поголема кај лицата во урбаните од руралните средини, што бил случај и во 2022 година.

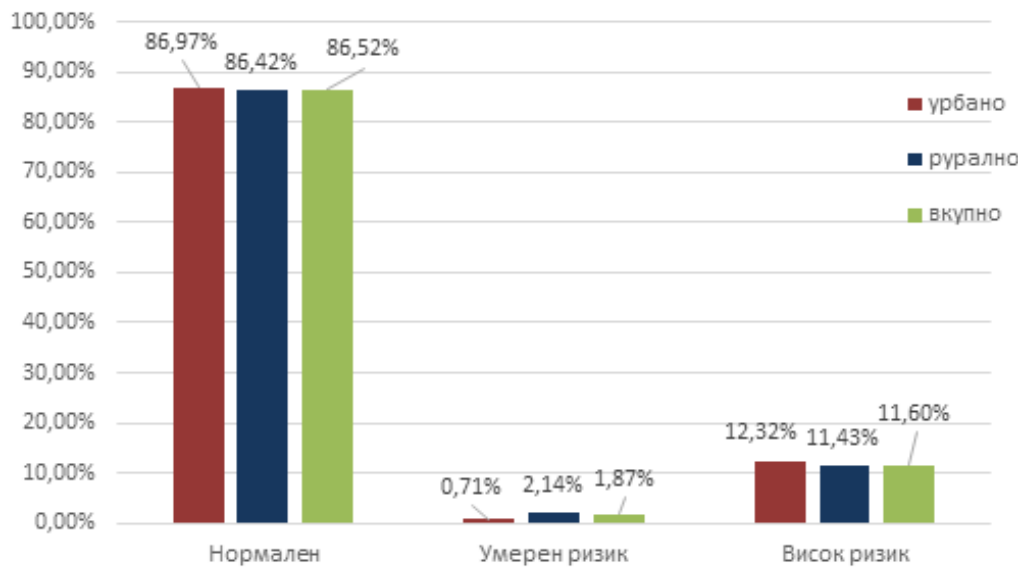
Во 2021 нормалните вредности на дијастолниот крвен притисок биле позастапени кај лицата во руралните средини.

Како и нормалните вредности на дијастолниот крвен притисок, така и вредностите на висок ризик на дијастолниот крвен притисок се речиси идентични кај населението во урбаните и руралните средини во 2024 година, а во 2022 и 2023 година биле поизразени кај населението во руралните средини.

Во 2021 година овие вредности биле позастапени кај населението во градовите 21,90% за разлика од населението во руралните средини каде тие вредности биле 6,34%.

Споредбено со 2022 (6,12%, град, 10,84%, село) година населението и во градовите и во селата има во просек повисок висок ризик на дијастолен притисок во 2023 година (8,02%, град, 13,80% село) и 2024 (12,32% град, 11,43% село). (Дијаграм 23)

Дијаграм 23. Дијастолен притисок според местото на живеење-2024

Споредбата на резултатите во последните 11 години покажува одредени промени во добиените резултати на дијастолен притисок во урбаните и руралните средини.

Највисоки вредности на нормалниот дијастолен крвен притисок се бележат во 2017, 2022 и 2023 година во урбаните средини и во 2016, 2017 и 2024 година во руралните средини.

Во периодот од 2013-2024 година вредностите на нормалниот дијастолен крвен притисок во просек се повисоки во урбаните од руралните средини.

Најниски вредности на прегледани лица со нормален крвен притисок се бележат во 2021 година во урбаните, а во 2019 година во руралните средини.

Во последните 11 години највисоки вредности на умерен ризик на дијастолен притисок кај населението во урбаните средини се измерени во 2016(4,20%) и 2021(5,79%) година.

Најниски вредности на умерен ризик на дијастолен притисок кај населението во урбаните средини се измерени 2020 година.

Во руралните средини највисоки вредности на умерен ризик на дијастолен притисок се регистрирани во последните три години 2021 (3,59%), 2022 (3,36%) и 2023 (3,29%) што покажува еден тренд на зголемување на вредности на умерен ризик на дијастолен притисок во руралните средини. Најниски вредности на умерен ризик на дијастолен притисок кај населението во руралните средини се измерени во 2013, 2016 и 2018 година.

Во 2021 година со висок ризик на дијастолен притисок од 21,90% е регистрирана највисока вредност во последните 11 години во урбаните средини, а најниска вредност е регистрирана во 2022 (6,12%).

Во руралните средини во периодот 2013-2023 година највисока вредност на прегледани лица со висок ризик на дијастолен притисок е измерена во 2013 (18,00%), а најниска е измерена во 2021 година (6,34%).

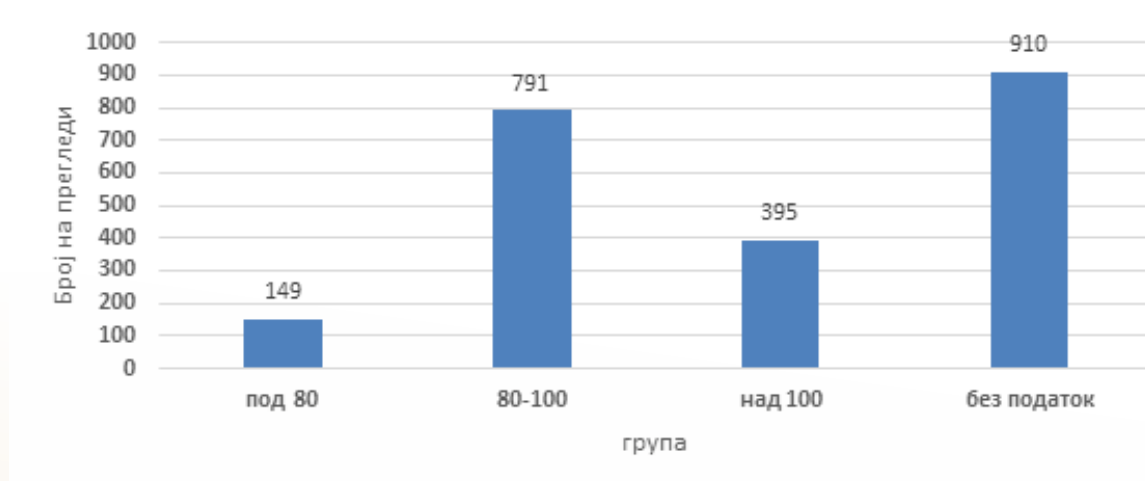
Табелата 19 ги прикажува вредностите на дијастолниот притисок во периодот 2013-2024 година, за споредба.

Табела 19. Дијастолен притисок кај населението 2013-2024

Година	Град			Село		
	нормално	умерен ризик	висок ризик	нормално	умерен ризик	висок ризик
2013	85,60%	2,20%	12,30%	80,30%	1,70%	18,00%
2014	84,60%	1,90%	13,50%	84,60%	2,50%	12,80%
2016	80,00%	4,20%	15,80%	86,90%	1,70%	11,30%
2017	88,50%	1,90%	9,60%	87,00%	2,20%	10,90%
2018	82,80%	2,90%	14,20%	84,50%	1,90%	13,60%
2019	69,77%	1,76%	7,81%	62,25%	2,86%	10,85%
2020	86,96%	0,00%	13,04%	83,01%	2,69%	14,30%
2021	47,52%	5,79%	21,90%	66,75%	3,59%	6,34%
2022	91,37%	2,52%	6,12%	85,79%	3,36%	10,84%
2023	89,62%	2,36%	8,02%	82,91%	3,29%	13,80%
2024	86,97%	0,71%	12,32%	86,42%	2,14%	11,43%

Обем на струк

Дијаграм 24. Обем на струк, вкупно

Во 2024 година вредности до 80 см со обем на струк се застапени кај 11% од населението, за разлика од 2023 година кога тој процент изнесувал 22,12% и во 2022 година (19,54%).

Од 2019 до 2023 година се забележува тренд на зголемување на популацијата со

димензии до 80 см со обем на струк. (2023-22,12% 2022-19,54%, 2021-17,20%, 2020-19,19%, 2019-18,07% и 2018-25,2%), што не е случај во 2024 година кога постои намалување на популацијата со димензии до 80 см со обем на струк.

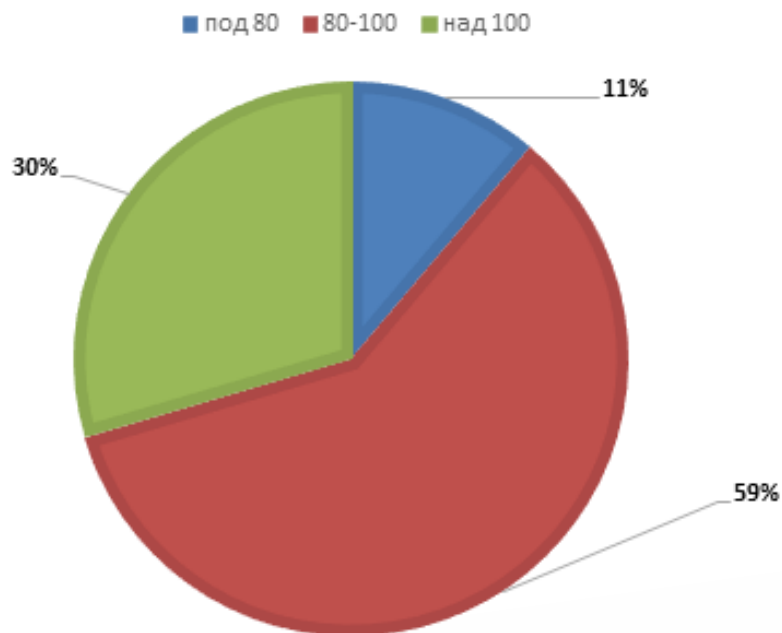
Тоа не го менува фактот дека најчесто застапени вредности со обем на струк се во рангот од 80-100 см со 59% во 2024, што е највисока вредност во однос на изминатите неколку години, (2023-50,44%, 2022-53,09%, 2021-28,27%, 2020-43,66%,2019-56,06% и 2018-49,7%).

Во 2024 година вредностите со обем на струк над 100 см изнесуваат 30% и се за 2,57% повисоки од минатаат 2023 година.

Во 2023 година вредностите со обем на струк над 100 см се идентични со вредностите од 2022 година, а се за 9,18% пониски од вредностите во 2021 година.

За разлика од изминатиот период од неколку години каде се забележуваше еден тренд на опаѓање на вредностите со обем на струк над 100 см со исклучок на 2021, во 2024 година присутно е зголемување на оваа вредност.(2023-27,43%, 2022-27,36% 2021-36,61%, 2020-22,22%, 2019-25,87% и 2018-25,2%). (Табела 20 и Дијаграм 25)

Дијаграм 25. Обем на струк - само со податоци

Табела 20. Обем на струк

	под 80	80-100	над 100	без податок	вкупно
број	149	791	395	910	2245
%	6,64%	35,23%	17,59%	40,53%	

1. Зголемениот обем на половината, над 88 см кај жени и над 102см кај мажи, е важен фактор на ризик за КВБ, мозочен удар, и шеќерна болест.
2. Според најновите студии жените со димензии над 80 см и мажи со димензии над 92см во струкот веќе се изложени на ризик.

2. ЗАКЛУЧОЦИ

Анализата на податоците покажа дека

- Акцијата за бесплатни прегледи на граѓаните е спроведена на одреден дел од територија на Република Северна Македонија, со исклучок на Скопје, бидејќи не се добиени податоци од Здравствениот дом.
- Во 2024 година со бесплатни превентивни прегледи се опфатени 2245 жители и процентуалната застапеност според пол е речисти иста.
- Граѓаните на самото место се информирани за состојбата на нивното здравје со конкретен здравствен совет. Поделен им е и здравствено-промотивен материјал за здрав животен стил и по потреба се упатени кај матичниот лекар за понатамошна обсервација и евентуално лекување.
- Во 2024 година се бележи зголемување на прегледите во однос на 2020, 2021, 2022, 2023 година. (најголем број лица е постигнат во 2014 година-9991 прегледани лица, 1883 во 2017 година, во 2018 година 3179 лица и во 2019- 2664 лица).
- Дрasticното намалување на бројот на прегледани лица во претходните години се должи на постоечката пандемија предизвикана од коронавирусот (САРС-КоВ-2).
- Опфатот на лица од урбана средина е значително помал во однос на лицата од рурална средина (18,84% во град и 81,16% во село).
- Од сите возрасни групи, населението над 64 години е најзастапено на прегледите со 37,15% и е за 2,02% повеќе од 2023 година. Граѓаните од 50 до 64 годишна возраст се застапени со 29,09% на прегледите, за разлика од минатата 2023 година кога овој процент на испитувани лица беше за 7,94% поголем и изнесуваше 37,03%. На прегледите во континуитет, најмалку е застапено населението на возраст од 20 до 29 годишна возраст.
- Според ИТМ најзастапена е групата со зголемена телесна тежина од 44,26% што е речиси исто со минатата 2023 година 44,51%(2022- 41,24%).
- Зголемената телесна тежина и обезност (здебеленост) е загрижувачка. Кај возрасната група 30-39 изнесува околу 62%, кај возрасната група од 40-49 години достигнува околу 74%, кај возрасната група 50-64 е околу 79% и кај возрасната група >64 е околу 78%.
- Нарушена толеранција (умерен ризик) на шеќер во крвта имаат 43,13% од испитаниците, а повисоко (ризично) ниво на шеќер во крвта над 10 ммол/л има кај 7,43%.

- Во споредба со резултатите од претходната година, нормалните вредности на гликемијата се пониски кај женската популација. Умерениот ризик е повисок кај женската популација за 2,26%, додека високиот ризик е позастапен кај машката популација за 1,23%.
- Во 2024 година нормалните вредности на шеќер во крвта се доста позастапени кај населението во руралните средини, додека умерениот и високиот ризик на шеќер во крвта е поизразен кај населението од урбаните средини.
- Од сите испитаници кои имаат нарушена толеранција на шеќер во крвта со висок ризик, 83% се со тежина поголема од нормална, односно 41% се со зголемена телесна тежина, а 42% се со обезност.
- Во однос на холестерол во крвта, умерениот ризик е застапен со 38,15% кај граѓаните кои се одзвале на повикот за бесплатни превентивни прегледи. Зголемената вредност на вкупниот холестерол со умерен ризик е највисока во 2024 година споредбено со сите претходни години, додека високиот ризик е застапен кај 9,23% од популацијата. Зголемената вредност на вкупниот холестерол со висок ризик во 2023 (13,83%) е највисока измерена вредност на холестерол во изминатите неколку години.
- Според пол, од иследувањето е утврдено дека измереното ниво на холестерол во крвта во категориите умерен и висок ризик, не постојат големи разлики меѓу половите, со тоа што ниво на холестерол во крвта и во двете категории е нешто позастапен кај женската популација отколку кај лицата од машки пол.
- Во 2024 нормалните вредности и вредностите со умерен ризик на холестеролот во крвта се повисоки во урбаните од руралните средини, а вредностите со висок ризик на холестерол се за 12,72% повисоки во руралните од урбаните средини.
- Добиените параметри за нормалните вредности на систолниот притисок, како и вредностите кај населението со умерен и висок ризик на систолниот крвен притисок се речиси исти во изминатите 2024, 2023 и 2022 година.
- Според пол, за разлика од изминатите две години (2022 и 2023), кога вредностите на умерен и висок ризик на систолниот притисок беа речиси идентични и кај двата пола, во 2024 година, вредностите на умерен ризик се повисоки кај машката популација, а вредностите на висок ризик на систолниот притисок се повисоки кај женската популација.
- Според местото на живеење во 2024 година, сите категории на систолен притисок се идентично застапени и во руралните и во урбаните средини за разлика од 2023 година кога нормален систолен притисок беше застапен со поголем процент во градовите а систолен притисок со умерен и висок ризик беше позастапен кај населението во руралните средини.
- Во однос на дијастолниот притисок, во 2024 година утврдени се вредности на умерен ризик кај 1,87% од населението, што е пониска вредност од изминатите 2022 и 2023 година кога вредностите на умерен ризик од 3,09% во 2023 и 3,22% во 2022 биле речиси идентични. Висок ризик од дијастолниот притисок е забележан кај 11,60% од населението, што е речиси ист со 2023-12,57% и зголемен споредено со 2022-10,17%.

- Во однос на половата дистрибуција, исто како и во 2023, нормалниот дијастолен притисок незначително е позастапен кај женската популација, умерен ризик на дијастолен притисок е речиси идентично застапен кај двата пола, а вредностите на висок ризик на дијастолен крвен притисок се позастапени кај машката популација.
- Во 2024 година застапеноста на нормалните вредности како и вредностите на висок ризик на дијастолниот крвен притисок се речиси идентични кај населението во урбаните и руралните средини.
- Најчесто застапени вредности со обем на струк се во рангот од 80-100 см со 59%. Зголемен обем на струк над 100 см, како индикатор за дебелината кај граѓаните, е застапен кај 30% (2023-27,43%, 2022-27,36%) од населението.
- Спроведените активности за рана детекција на здравствен ризик кај популационите групи во РСМ, во целост не ја остварија целта, затоа што не се подеднакво опфатени сите региони во државата, но исто така и возрасните групи (особено е мало учеството на помладите возрасни групи) и не може да се процени вкупниот здравствен ризик.
- Со оглед на малиот број на луѓе опфатени со превентивните прегледи, потребно е да се засилат активностите за поголема вклученост на населението (зголемена информираност преку средствата за јавно информирање и зголемена активност на сите здравствени домови во државата).

